

Hur demokratisk är vår demokrati?

Publicerad här den 5 februari 2015

I SVERIGE RÅDER DEMOKRATI. En människa, en röst. Det låter bra, men det är en sanning med modifikation. En medborgare kan visserligen lägga sin röst på något av partierna efter sin övertygelse. Men frågan är hur denna övertygelse har formats.

De olika partiernas politik avspeglar deras syn på samhället och dess uppgifter. Alla kan vara överens om att det är samhällets uppgift att ansvara för och bekosta sådant som försvar, vägar, kommunikationer, skola, vård och omsorg etcetera. Utöver det kommer frågan om det skyddsnät som de svaga i samhället behöver. Och här skiljer sig de olika partiernas politik åt. Några partier värnar mer än andra om ett jämlikt samhälle med ett omfattande skyddsnät av sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring, socialförsäkring och stöd till elever med kortutbildade föräldrar och så vidare. Andra partier värnar mer om låga skatter och valfrihet för dem som inte behöver samhällets skyddsnät. Man kan skönja en skiljelinje mellan dessa olika partiers preferenser. Grovt sagt går den genom klyftan i samhället mellan fattiga och rika.

Hur har den som röstar efter sin övertygelse fått sin övertygelse? De flesta som röstar lär framför allt bilda sig en uppfattning om vilket parti som är bäst genom vad de läser i tidningarna och ser på TV. Men bland dem som äger och bestämmer över vad som ska skrivas i tidningarna råder olika uppfattningar.

De borgerliga tidningarna stöder partier som mer värnar om låga skatter och valfrihet. Vänstertidningarna stöder partier som mer ser till behovet av ett skyddsnät för dem som behöver ett skyddsnät. Att väljarna påverkas av tidningar från både höger och vänster borde ju vara i sin ordning. Detta under förutsättning att de båda sidornas tidningar är jämstarka eller om den information som de ger är opartisk och objektiv. Men så är det inte. Fyra av fem tidningar är borgerliga. Den information som de ger läsarna inför valen är i hög grad partisk. De stöder nästan alltid allianspartiernas politik såväl på ledarsidorna som på nyhetssidorna och debattssidorna.

De borgerliga tidningarnas ledarsidor har konsekvent försvarat allianspartiernas förslag och åtgärder och kritiserat de andras. På nyhetssidorna har man förstorat de nyheter som gynnar allianspartierna och förminskat de nyheter som gynnar andra partier. På debattssidorna har man publicerat inlägg som stöder allianspartiernas politik och refuserat de inlägg som kritiserar den. Människor påverkas av vad de läser.

Om det inte vore så skulle vi slippa att bli dränkta av reklam. Några exempel på påverkan:

Ledarskribenterna i de borgerliga tidningarna har okritiskt stött Björklunds alla reformer för skolan. Reformerna som har lett till att eleverna lär sig sämre och mår sämre. Inför tidigare val lyckades man också tysta ned den allvarliga kritik mot Björklund och hans parti som framfördes i ett par radio- och TV-program.

TV-programmet *Dokument inifrån* avslöjade att folkpartiet skulle följa en 80/20-taktik efter mönster från det danska Venstrepartiet. Man skulle lägga ideologin åt sidan och stryka de stora väljargrupperna medhårs. Samtidigt skulle man ställa hårda krav på de små och röstsvaga grupperna. I stället för att utlösa ett ramaskri i pressen omnämndes denna information på sin höjd i notisform.

Radioprogrammet *Kris i skolan* avslöjade hur Björklund använde grova överdrifter och lögn för att svartmåla den skola som hade styrts av den socialdemokratiska regeringen. Det borde ha gett stora rubriker i pressen, men de uteblev. Dagen efter programmet skrev tvärtom Svenska Dagbladets chefredaktör att Björklund var värd all heder.

Lagom till valet 2010 publicerades en rapport som skulle ta udden av kritiken mot Björklunds betygsreform. Rapporten mynnade ut i påståendet att de graderade betygen gynnade de skolsvaga eleverna. Rapporten var skriven av en ekonom som varnade läsarna för att dra några slutsatser av undersökningen, eftersom underlaget var bräckligt. Detta hindrade inte allianstidningarna från att i feta rubriker basunera ut att det nu var bevisat att betygen inte alls skadade de skolsvaga elevernas självförtroende och lärande.

I Dagens Nyheter fick Björklund i ett dussintal debattartiklar svartmåla skolan för att kunna framstå som den handlingskraftige räddaren i nöden. Efter varje debattartikel fick han tillträde till TV-sofforna för att lägga ut texten om det elände som hade rått i den av honom påhittade flumskolan. Det var ju tidningens debattsida som satte dagordningen för skoldebatten. Debattartiklar med berättigad kritik mot Björklund och hans reformer refuserades konsekvent. Jag påtalade i ett dussintal artiklar att Björklunds reformer var dåligt genomtänkta. Samtliga refuserades.

Om det till stor del är Hjörnes, Schibstedts och Bonniers politiska övertygelser som väljarna bär med sig in i vallokalen, hur demokratisk är vår demokrati då?